

MAARTEN VERBERNE

KRISTA VAN DER HEIJDEN

NANDA BISCHOFF

1.

ONTSCHOTTEN OP Z'N SCHOTS

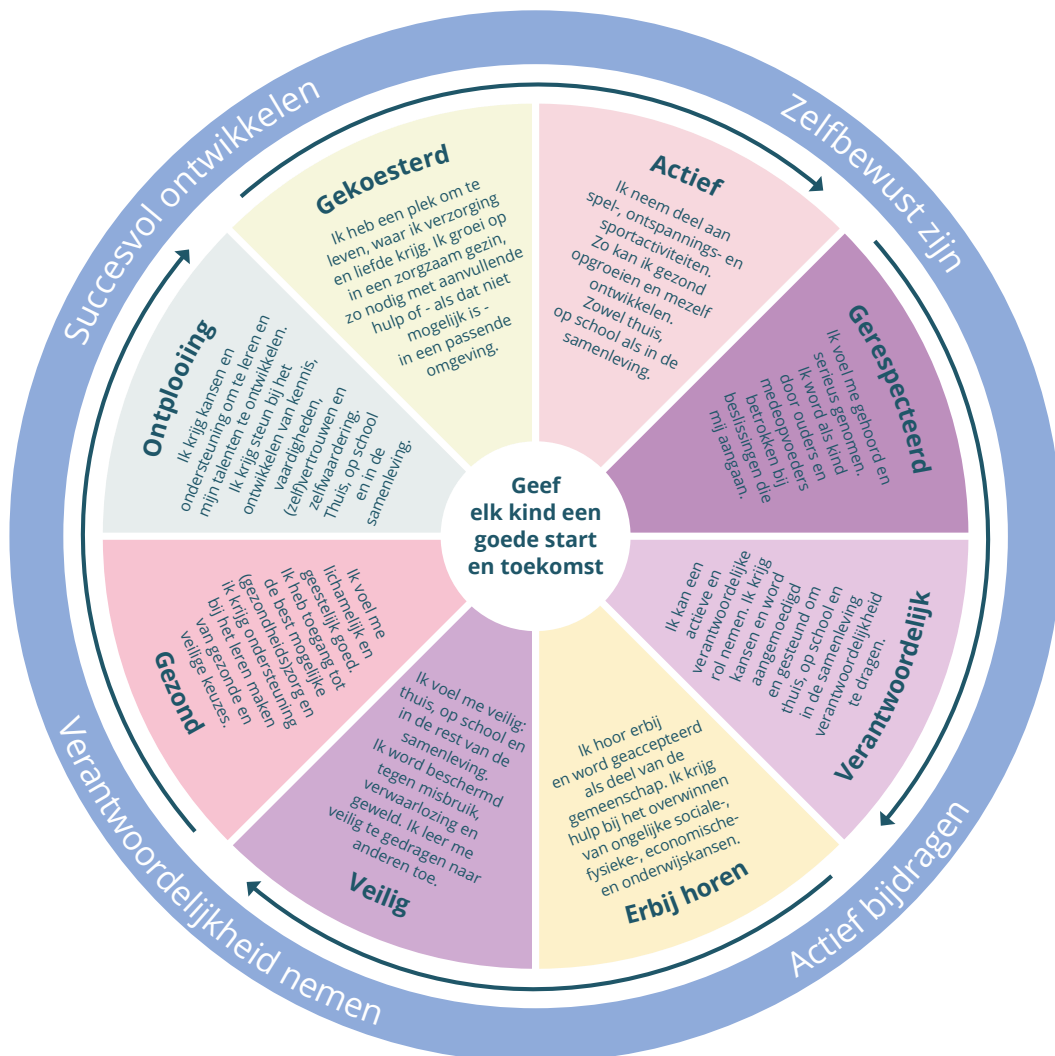
In het Hart van Brabant moet de stem van het kind voortaan de doorslag geven. Daarvoor moeten professionals in het onderwijs, de hulpverlening en de zorg beter dan ooit leren luisteren. Dat het kan, wordt bewezen in Schotland, waar de regering de rechten van kind respecteert aan de hand van een recept dat luistert naar de naam Girfec. In Tilburg heeft men dit recept omarmd, zo blijkt uit een gesprek met Krista van der Heijden, strateeg bij de gemeente Tilburg, Nanda Bischoff, gedragswetenschapper bij jeugdhulporganisatie Sterk Huis en Maarten Verberne, basisschooldirecteur van XpectPrimair, een stichting met twintig basisscholen.

Girfec staat voor *'Getting it right for every child'*. Sinds 2006 is dat de officiële beleidslijn van de Schotse regering om ervoor te zorgen dat kinderen en jongeren 'op het juiste moment de juiste hulp krijgen van de juiste mensen'. Daartoe werkt iedereen die ook maar iets met die doelgroep te maken heeft intensief samen, vanuit dezelfde visie, om zo uiteindelijk een waarachtig inclusieve samenleving te realiseren. Rondom én met het kind bepalen ouders en professionals samen wat dat kind nou echt nodig heeft; indachtig het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, een manifest waaraan Girfec nadrukkelijk recht wil doen. Het gedachtegoed van Girfec vindt weerklank in andere landen, waaronder Nederland. En Tilburg is in ons land een van de proeftuinen.

GEZAMENLIJKE VISIE

Drie partijen in de regio Hart van Brabant hebben elkaar gevonden om die proeftuin te laten bloeien: de gemeente Tilburg, (jeugdhulp)organisatie Sterk Huis en XpectPrimair, een stichting die twintig katholieke basisscholen in de stad bestuurt. Die organisaties kennen elkaar al jaren, maar de band werd hechter na twee werkbezoeken aan Schotland, eind november 2017 en eind januari van dit jaar. Daar zagen vertegenwoordigers van de drie organisaties met eigen ogen hoe de Schotten erin zijn geslaagd om niet langs elkaar heen te werken – in Nederland helaas een niet onbekend verschijnsel in de zorg rond het kind – maar letterlijk alles en iedereen die maar iets met kinderen te maken heeft, samen te laten werken.

Van der Heijden die als strateeg van de gemeente Tilburg deelnam aan de laatste reis naar Schotland, zegt dan ook: "Het zou een heel mooi streven zijn om voor een gezamenlijke visie te zorgen, niet alleen gedeeld door ons drieën, maar ook door peuterspeelzalen, sportclubs, het voortgezet onderwijs, politie, huisartsen, enzovoort." Bischoff valt haar bij: "Girfec is maar een model. Het gaat om de onderliggende waarden, de diepere lagen. Die moeten voor iedereen dezelfde zijn." "Met als diepste laag: liefde voor het kind", voegt Verberne toe. "Dat klinkt misschien soft, maar zo is het wel."

De kansencirkel is gebaseerd op het Schotse GIRFEC-model (Getting it right for every child). De Nederlandse vertaling is tot stand gekomen in samenwerking met de Associatie voor Jeugd en het Nederlands Jeugdinstituut. Toepassing van de kansencirkel in Nederland is in ontwikkeling. Kijk voor meer informatie op www.nji.nl/girfec.

KANSENCIRKEL

De hoogste tijd om dat model onder de loep te nemen. De waarden waar de drie aan refereren, staan opgetekend in acht ‘taartpunten’ in de Nederlandse vertaling ‘Kansencirkel’ genaamd: Actief – Gerespecteerd – Verantwoordelijk – Erbij Horen – Veilig – Gezond – Ontplooiing – Gekoesterd. In de cirkel zijn die waarden nader uitgewerkt in denkbeeldige bewoordingen van kinderen, bijvoorbeeld ‘Ik hoor erbij en word geaccepteerd als deel van de gemeenschap’, ‘Ik voel me lichamelijk en geestelijk goed’, ‘Ik krijg kansen en ondersteuning om te leren en mijn talenten te ontwikkelen’.

Open deuren? Misschien wel, zegt Bischoff, maar: “Ze dwingen je om heel bewust je kernwaarden te formuleren. En om je telkens af te vragen: wat heeft dit kind op dit moment nodig om een stap te kunnen maken? Wat is die stap? En wie gaat het kind daarbij helpen?”

Daarbij is het nodig om te ontschotten, betoogt Van der Heijden. Ze geeft een voorbeeld: “Toen we werden rondgeleid in North Lanarkshire vertelde iemand over een kind dat een aantal dagen achtereen niet op school was verschenen. Niet de leerplichtambtenaar ging daar achteraan, maar een maatschappelijk werker ging poolshoogte nemen. En wat bleek? De alleenstaande moeder had geen geld meer voor benzine en kon haar kind daarom niet naar school brengen. Die moeder hebben ze toen ondersteuning geboden.”

KIND BOVEN SYSTEEM

In de wereld volgens Girfec heeft elk kind een *named person*, iemand bij wie het in eerste instantie terecht kan, op alle *key moments* in een kinderleven. “En altijd vanuit de behoefte van het kind”, zegt Bischoff. “Als een kind een ondersteuningsbehoefte heeft, wordt een *lead professional* ingeschakeld. Een ander wezenskenmerk van het Schotse model is dat de stem van het kind leidend is. Het kind heeft zelf een actieve rol bij het bepalen van een eventuele ondersteuningsbehoefte. Het kind gaat altijd boven het systeem. Dat vraagt hier wellicht om een cultuuromslag.”

“In Nederland beslissen we toch meestal over de hoofden van de kinderen heen”, weet ook Verberne maar al te goed. Mogelijk zullen ouders volgens hem dan ook moeten wennen aan Girfec, bijvoorbeeld waar het de rapportering betreft: “Bij Girfec zijn de rapporten zo geschreven, dat het kind het ook kan begrijpen. Het kind is bovendien aanwezig bij de bespreking van de rapportage.”

HEEL TILBURG

Girfec staat in ons land nog maar in de kinderschoenen. Net als in Schotland, waar het gedachtegoed ook pas na een paar jaar wortel wist te schieten, zal het nog heel wat voeten in aarde hebben om ‘Tilburgbreed’ tot een gezamenlijke visie te komen. Maar dat schrikt de

drie gesprekspartners niet af. Van der Heijden: “Het zou mooi zijn als we een dergelijke aanpak *learning by doing* kunnen opzetten, net als in Schotland. Een politieman daar vertelde me dat je het verkrijgen van een gezamenlijke visie moet vergelijken met het bijsturen van een tanker. Langzaam, maar zeker. We komen er wel.”

Daar zijn ook Bischoff en Verberne van overtuigd. In de loop van 2019 zullen tijdens meet-ups honderden vertegenwoordigers van alle betrokken partijen dezelfde taal leren spreken. En als het eenmaal in heel Tilburg werkt, dan zou heel Nederland kunnen volgen – waarom niet? Want Girfec is een recept dat naar méér smaakt.

TIPS

- Stap over je eigen schaduw heen.
- Laat de stem van het kind leidend zijn.
- Spreek met elkaar dezelfde taal.

MEER INFORMATIE

Krista van der Heijden

krista.van.der.heijden-brugman@tilburg.nl

Nanda Bischoff

nandabischoff@sterkhuis.nl

Maarten Verberne

maarten.verberne@xpectprimair.nl

www.nji.nl/girfec bundelt landelijk beschikbare informatie